

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
MAŁOPOLSKA OKRĘGOWA IZBA ARCHITEKTÓW RP
OKRĘGOWA RADA IZBY

Kraków, 20 stycznia 2021 roku
L.dz. 010/MPORIA/2021

Sz. Pani **Dorota Cabańska**
Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego
ul. Krucza 38/42
00-926 Warszawa
za pośrednictwem
Krajowej Rady Izby Architektów RP

W związku z coraz licznymi zgłoszeniami dotyczącymi problemów, na jakie napotykają architekci, członkowie Małopolskiej Okręgowej Izby Architektów RP, podczas wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, przesyłamy stanowisko Rady MPOIA RP dotyczące prawa do kierowania robotami budowlanymi przez osoby posiadające uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej, z prośbą o potwierdzenie i wsparcie niżej zaprezentowanych ustaleń.

- I Zakres uprawnień budowlanych należy oceniać indywidualnie** zgodnie z treścią decyzji o nadaniu uprawnień oraz na podstawie przepisów leżących u podstaw ich wydania. Wynika to z treści art. 104 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane i potwierdzone jest jednolitym orzecnictwem sądowno-administracyjnym (por. np. wyrok NSA z 7 kwietnia 2006 roku, sygn. akt II OSK 746/05, wyrok NSA z dnia 11 lutego 1998 r., sygn. akt IV SA 693/96 oraz wyrok NSA z dnia 28 stycznia 1998 r., sygn. akt IV SA 669/96).
- II Podstawą wykonywania uprawnień do kierowania robotami budowlanymi w specjalności architektonicznej** (tak zwanych uprawnień wykonawczych) jest przynależność do odpowiedniej izby samorządu zawodowego oraz posiadanie ubezpieczenia OC.
- 1) dla uprawnień uzyskanych przed 1995 r., – właściwa jest Izba Inżynierów Budownictwa,
 - 2) dla uprawnień uzyskanych po 01.01.1995 r., – właściwa jest Izba Architektów.
- III Zakres uprawnień wykonawczych architektów w zależności od czasu ich uzyskania był zróżnicowany:**
- 1) **Uprawnienia uzyskane przed 1995 r.,¹** – na gruncie nieobowiązującej już ustawy z 24 października 1974 r., – Prawo budowlane (Dz.U. poz. 229, z późn. zm.)
 - a) **Uprawniają do kierowania robotami i pełnienia funkcji kierownika budowy w zakresie określonym w decyzji** – mają zatem dalece zindywidualizowany charakter;
 - b) **W przypadku uprawnień wykonawczych ograniczonych** (na mocy §4 ust. 2 rozporządzenia z 20 lutego 1975 r., w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem z 18 lipca 1991 r.,) oznaczają uprawnienie do kierowania, nadzorowania i kontrolowania budowy oraz do oceniania i badania stanu technicznego obiektów budowlanych w budownictwie jednorodzinym, zagrodowym oraz innych budynków o kubaturze do 1000 m³. Dodać należy, że pierwotne ograniczenie uprawnień projektantów do kierowania robotami budowlanymi dotyczyło „obiektów budowlanych w budownictwie osób fizycznych”, jednak

¹ Podstawa: *Prawo Budowlane (Dz.U. 1974 Nr 38, poz. 229); Rozporządzenie Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z 20 lutego 1975 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz.U. 1975, nr 8, poz. 46); rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z 18 lipca 1991 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz.U. z 1991, nr 69, poz. 299).*

zostało ono zastąpione wyżej wskazanym ograniczeniem rodzajowym i kubaturowym (wyrok WSA w Warszawie z 11.10.2007 r., sygn. akt VII SA/Wa 1192/07)

- c) **Brak jest podstaw dla ograniczenia uprawnień wykonawczych wynikających z danej specjalności w przypadku, gdy ograniczenie uprawnień nie wynika wprost z treści decyzji o nadaniu uprawnień.** Wynika to z faktu, że zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia z 20 lutego 1975 r., możliwe było nabycie uprawnień wykonawczych w pełnym zakresie przez osoby, które ukończyły studia wyższe na wydziale architektury, o ile tylko mogły wykazać się co najmniej dwuletnią praktyką na budowie, a zatem to nie kierunek studiów, ale praktyka zawodowa, a co za tym idzie, treść decyzji nadającej uprawnienia, była w tym wypadku rozstrzygająca. Wykonywanie przez architektów uprawnień uzyskanych przed 1995 r., a wykraczających poza samą architekturę, wymaga przynależności do Izby Inżynierów Budownictwa w myśl art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa.

2) **Uprawnienia uzyskane w okresie od 1 stycznia 1995 r., do 3 lipca 2005 r.,²** – na gruncie aktualnie obowiązującej ustawy Prawo budowlane.

- a) **Uprawniają do kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń w specjalności architektonicznej i stanowią podstawę do kierowania całością budowy obiektu budowlanego** (§ 4.1. Rozporządzenia z 30 grudnia 1994 r.), z zastrzeżeniem art. 42 ust. 4 Prawa budowlanego,
- b) **Przy prowadzeniu robót budowlanych, do kierowania którymi jest wymagane przygotowanie zawodowe w specjalności techniczno-budowlanej innej niż posiada kierownik budowy,** (art. 42 PB) inwestor jest obowiązany zapewnić ustanowienie kierownika robót w danej specjalności. Przepis ten adresowany jest bezpośrednio do inwestora, a pośrednio również do kierownika budowy, który winien we własnym zakresie ocenić czy konkretny zakres robót budowlanych pokrywa się z przygotowaniem zawodowym w specjalności techniczno-budowlanej jakie posiada. Z powyższego wynika, że **o prawie do kierowania robotami budowlanymi decyduje zakres wymaganego przygotowania zawodowego w danej specjalności,** a nie zakres posiadanych uprawnień w danej specjalności. Kluczowa dla oceny kompetencji danego kierownika budowy jest zatem kwestia przygotowania zawodowego odpowiednio do zakresu realizowanych robót.

Na gruncie § 9 ust. 1 Rozporządzenia z 30 grudnia 1994 r., – wojewoda (do 15 października 2003 r.), a później właściwa okręgowa komisja kwalifikacyjna, wydawała decyzję o nadaniu uprawnień budowlanych po ustaleniu na podstawie dokumentów złożonych przez ubiegającego się o uprawnienia budowlane, że spełnił on warunki w zakresie przygotowania zawodowego niezbędnego do uzyskania uprawnień budowlanych. Ocena w tym zakresie bazowała na enumeratywnie wymienionych w § 8 ust. 2 tego Rozporządzenia dokumentach, którymi były: **1) odpis dyplomu** inżyniera, dyplomu technika albo świadectwa potwierdzającego uzyskanie średniego wykształcenia technicznego lub dyplomu mistrza i świadectwa ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej, **2) książkę praktyki** zawodowej oraz **3) dowód uiszczenia pierwszej raty opłaty** za postępowanie kwalifikacyjne.

W zakresie merytorycznym o **przygotowaniu zawodowym** decydowały zatem dwa kryteria: wykształcenie oraz praktyka zawodowa.

- **Kryterium wykształcenia** regulowane było w oparciu o treść ówczesnie obowiązującego art. 14 ust. 3 Prawa budowlanego i wyznaczane było na gruncie § 3 ust. 1 Rozporządzenia, tj. jako **wykształcenie odpowiednie lub pokrewne, weryfikowane w oparciu o treść Załącznika nr 1.** Zgodnie z art. 14 ust. 3 pkt 3 lit. a) do kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń wymagane było wykształcenie odpowiednie dla danej specjalności, natomiast zgodnie z art. 14 ust. 3 pkt 4 lit. a) **do kierowania robotami budowlanymi w ograniczonym zakresie wystarczające było m.in. wykształcenie wyższe pokrewne.** Zgodnie z treścią tego Załącznika w okresie od 31 stycznia 1995 r., do 24 stycznia 2002 r. wykształcenie wyższe na kierunku architektura było odpowiednie dla kierowania robotami budowlanymi w specjalności architektonicznej, pokrewne w zakresie kierowania robotami

² Podstawa: *Prawo Budowlane (Dz.U. 1994 Nr 89, poz. 414)* i *Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 30 grudnia 1994 r. ws. samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz.U. 1995 Nr 8, poz. 38)*

budowlanymi w specjalności konstrukcyjno-budowlanej oraz pokrewne w zakresie kierowania robotami budowlanymi w specjalności instalacji i sieci sanitarnych (vide: załącznik nr 1 – Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie. Wersja od: 31 stycznia 1995 r. do: 24 stycznia 2002 r.).

Treść Załącznika 1 do Rozporządzenia była przedmiotem zmiany związanej z wejściem w życie ustawy o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów (która nastąpiła w dniu 25 stycznia 2002 r.).

Od 16 października 2003 r., zmianie uległy specjalności instalacyjne. Zrezygnowano z pokrewieństwa w zakresie sieci sanitarnych (vide Załącznik nr 1 – Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie. Wersja od: 16 października 2003 r.), jednak w pozostałym zakresie regulacja była analogiczna.

Wniosek: wykształcenie wyższe na kierunku architektura było wystarczające dla uzyskania uprawnień do kierowania robotami budowlanymi w ograniczonym zakresie w specjalności konstrukcyjno-budowlanej, a także od 16 października 2003 r., do 3 lipca 2005 r., instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń cieplnych, wentylacyjnych, gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych.

- **Kryterium praktyki zawodowej.** Zgodnie z ówczesnie brzmiącym art. 14 ust. 3 pkt 4 lit. b) do kierowania robotami w ograniczonym zakresie wymagane było odbycie pięcioletniej praktyki na budowie. Zgodnie z § 6 ust. 3 Rozporządzenia cały okres praktyki zawodowej powinien być zgodny ze specjalnością uprawnień budowlanych. **W stosunku do osób z wykształceniem pokrewnym dla danej specjalności dopuszcza się odbycie 2 lat praktyki, o której mowa w art. 14 ust. 3 pkt 2 lit. b) oraz pkt 4 lit. b),** w specjalności innej niż specjalność nabywanych uprawnień budowlanych zgodnych z kierunkowym wykształceniem.

Z powyższego wynika, że okres pięcioletni praktyki zawodowej wymagany dla uzyskania uprawnień do kierowania robotami budowlanymi w specjalności konstrukcyjno-budowlanej w ograniczonym zakresie mógł być skrócony do 2 lat w przypadku osób, które ukończyły kierunek pokrewny dla danej specjalności (zgodnie z treścią Załącznika 1 do Rozporządzenia była to m.in. architektura). Na podstawie art. 14 ust. 3 pkt 3 lit. b) Prawa budowlanego w ówczesnym brzmieniu architekci, którzy uzyskali w tym czasie uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi w specjalności architektonicznej bez ograniczeń, również musieli wykazać się dwuletnią praktyką na budowie, która – aby zostać zaliczona – musiała być wykonywana pod kierownictwem osoby posiadającej odpowiednie uprawnienia budowlane, w myśl art. 14 ust. 4 Prawa budowlanego.

Wniosek: odbyta pod kierownictwem osoby z odpowiednimi uprawnieniami **dwuletnia praktyka na budowie**, stanowiąca przesłankę zaliczenia wymaganej praktyki zawodowej dla uzyskania uprawnień do kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń w specjalności architektonicznej, **była wystarczająca dla uzyskania uprawnień do kierowania robotami budowlanymi w specjalności konstrukcyjno-budowlanej w ograniczonym zakresie.** Odbyty w tym zakresie egzamin stanowił zatem pozytywną weryfikację kryterium, które było wspólne dla obu specjalności.

- 3) Dla udzielenia końcowej odpowiedzi na pytanie o zakres uprawnień wykonawczych architektów uzyskanych od 1 stycznia 1995 r., do 3 lipca 2005 r., pomocne jest również przytoczenie treści § 11 ust. 1 Rozporządzenia, zgodnie z którym: W zależności od posiadanego wykształcenia i praktyki egzamin przeprowadza się:
 - a) odrębnie na uprawnienia budowlane do projektowania lub kierowania robotami budowlanymi w danej specjalności,
 - b) łącznie na oba rodzaje uprawnień budowlanych w danej specjalności, jeżeli ubiegający się o te uprawnienia spełnia wymagania odnoszące się do obu rodzajów uprawnień,
 - c) łącznie na uprawnienia budowlane bez ograniczeń w danej specjalności i uprawnienia budowlane z ograniczeniem w innej specjalności, jeżeli ubiegający się o te uprawnienia spełnia wymagania odnoszące się do obu specjalności.

Egzamin i nadane uprawnienia nie są zatem bezpośrednią informacją o przygotowaniu zawodowym w danej specjalności, jakim może się wykazać dany architekt, ale odwrotnie – to posiadane przez danego architekta przygotowanie zawodowe jest przesłanką do nadania określonych uprawnień. **Przygotowanie zawodowe danego architekta może być zatem szersze niż posiadane przez niego uprawnienia**, ale nie odwrotnie.

Podsumowanie dla uprawnień uzyskanych od 1 stycznia 1995 r., do 3 lipca 2005.

W przypadku architektów posiadających uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi w specjalności architektonicznej bez ograniczeń – przygotowanie zawodowe (wykształcenie i praktyka zawodowa), jakie stanowiło przedmiot weryfikacji w ramach egzaminu na uprawnienia, **jest również właściwe (zakresy się pokrywają) do kierowania robotami budowlanymi w specjalności konstrukcyjno-budowlanej w ograniczonym zakresie.** Architekci legitymujący się takimi uprawnieniami (tj. do kierowania robotami budowlanymi w specjalności architektonicznej bez ograniczeń) posiadają zatem wymagane przygotowanie zawodowe do kierowania robotami budowlanymi w specjalności konstrukcyjno-budowlanej w ograniczonym zakresie, czyli w obiektach określonych w § 5 ust. 2 pkt 2 Rozporządzenia, tj.:

- a) o kubaturze mniejszej niż 5000 m³,
- b) nie wyższych niż 15 m nad poziomem terenu lub o wysokości do 4 kondygnacji nadziemnych w odniesieniu do budynków,
- c) zagłębionych nie więcej niż 4 m poniżej poziomu terenu i posadowionych na ławach bądź stopach fundamentowych bezpośrednio na stabilnym gruncie nośnym,
- d) zawierających elementy konstrukcyjne o rozpiętości do 12 m, wysięgu do 3 m lub wysokości dla jednej kondygnacji do 6 m,
- e) mających konstrukcję nośną, zawierającą prostoliniowe belki, słupy i płyty płaskie,
- f) nie zawierających elementów konstrukcyjnych poddanych obciążeniu zmiennemu technologicznemu większemu niż 8 kN/m², a także nie wymagających uwzględnienia obciążeń zmiennych ruchomych, parcia gruntów, materiałów sypkich lub cieczy,
- g) nie zawierających elementów wstępnie sprężanych na budowie,
- h) nie wymagających uwzględnienia wpływu eksploatacji górniczej,
- i) dróg wewnętrznych.

4) Uprawnienia uzyskane po 3 lipca 2005 r.³

- a) Uprawnienia budowlane **w specjalności architektonicznej bez ograniczeń** – uprawniają do projektowania lub kierowania robotami budowlanymi, **w odniesieniu do architektury obiektu** (§ 16 Rozporządzenia z 18.05.2005 r., oraz § 16 Rozporządzenia z 28.04.2006 r., finalnie art. 15a PB dodany ustawą z dnia 22.02.2019 r., – Dz.U. z 2019 r. poz. 695 – która weszła w życie 30.04.2019 r.).

Na gruncie omawianych przepisów ustawodawca przyjął – początkowo w rozporządzeniach wykonawczych, a następnie w treści art. 15a ustawy Prawo budowlane, inną filozofię określania zakresu uprawnień wykonawczych osób posiadających uprawnienia w specjalności architektonicznej bez ograniczeń, tj. poprzez wyraźne wskazanie, że osoby te są uprawnione do kierowania robotami budowlanymi w odniesieniu do architektury obiektu (brak analogicznej regulacji w poprzednich okresach).

³ Podstawa: *Prawo Budowlane (Dz.U. 1994 Nr 89, poz. 414) i początkowo Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 18 maja 2005 r. w/s samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz.U. 2005, Nr 96, poz. 817), a następnie Rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 28 kwietnia 2006 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz.U. 2006, nr 83, poz. 578) oraz Rozporządzenie Ministra Inwestycji i Rozwoju z 29 kwietnia 2019 r. w sprawie przygotowania zawodowego do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz.U. 2019 poz. 831). Uwaga: od 3 lipca 2005 r w rozporządzeniach a od 30 kwietnia 2019r w ustawie, kierownicy w specjalności architektonicznej mogą kierować robotami w odniesieniu do architektury a kierownicy w specjalności konstrukcyjno-budowlanej w odniesieniu do konstrukcji i architektury obiektu*

b) Jednocześnie, podobnie jak w przypadku uprawnień uzyskanych po 1 stycznia 1995 r., a przed 3 lipca 2005 r., przy prowadzeniu robót budowlanych, do kierowania którymi jest **wymagane przygotowanie zawodowe** w specjalności techniczno-budowlanej innej niż posiada kierownik budowy, **inwestor jest obowiązany** zapewnić ustanowienie kierownika robót w danej specjalności (art. 42 ust. 4 Prawa budowlanego). Wszystkie uwagi dotyczące przygotowania zawodowego i jego kryteriów, poczynione na gruncie uprawnień z okresu poprzedzającego, mają zatem odpowiednie zastosowanie.

- Kryterium wykształcenia, zostało określone w analogiczny sposób, każdorazowo w Załączniku nr 1 do Rozporządzenia z 18.05.2005 r., oraz w Załączniku nr 1 do Rozporządzenia z 28.04.2006 r., a obecnie również w Załączniku nr 2 do Rozporządzenia z 29.04.2019 r. Wykształcenie wyższe na kierunku architektura i urbanistyka uznano za pokrewne dla uprawnień budowlanych w ograniczonym zakresie w specjalności konstrukcyjno-budowlanej;

Wniosek: wykształcenie wyższe na kierunku architektura i urbanistyka było wystarczające dla uzyskania uprawnień do kierowania robotami budowlanymi w specjalności konstrukcyjno-budowlanej, w ograniczonym zakresie

- **Kryterium praktyki zawodowej zostało uregulowane w sposób odmienny w porównaniu z okresem 1995–2005.**

a. **W treści Rozporządzenia z 18.05.2005 r., brak jest analogicznej regulacji, jak zawarta w § 6 ust. 3 Rozporządzenia z 30.12.1994 r., dopuszczającej odbycie 2 lat praktyki zawodowej dla osób posiadających wykształcenie pokrewne.** W treści § 4 ust. 4 Rozporządzenia z 18.05.2005 r., wskazano bowiem jedynie, że do praktyki zawodowej, o której mowa w art. 14 ust. 3 pkt 2 lit. b oraz pkt 4 lit. b ustawy, **zalicza się** dwuletnią praktykę w specjalności innej niż specjalność uzyskiwanych uprawnień budowlanych. Treść § 4 ust. 4 Rozporządzenia z 18.05.2005 r., wskazuje na to, że dla osób posiadających wykształcenie pokrewne nie było podstaw do równoważnego potraktowania krótszej praktyki zawodowej.

Odmienne natomiast niż w poprzednim okresie, dwuletnia praktyka mogła być jedynie zaliczona na poczet praktyki pięcioletniej, wymaganej dla uzyskania ograniczonych uprawnień wykonawczych w specjalności konstrukcyjno-budowlanej. W treści Rozporządzenia z 28.04.2006 r., nie było przepisów analogicznych do § 6 ust. 3 Rozporządzenia z 30.12.1994 r., (2 lata praktyki osoby z wykształceniem pokrewnym równoważne 5 latom praktyki) jak również do § 4 ust. 4 Rozporządzenia z 18.05.2005 r., (możliwość zaliczenia 2 lat praktyki odbytej w innej specjalności na poczet praktyki pięcioletniej)

b. W treści Rozporządzenia z 29.04.2019 r., wprowadzono natomiast regulacje zgodnie z którymi do praktyki zawodowej zalicza się:

- 1) wykonywanie czynności inspekcyjno-kontrolnych w urzędach obsługujących organy nadzoru budowlanego;
- 2) pracę polegającą na wykonywaniu czynności na terenie budowy i obejmującą konieczność fachowej oceny zjawisk lub samodzielnego rozwiązywania zagadnień architektonicznych oraz techniczno-organizacyjnych wykonywaną w urzędach obsługujących organy administracji rządowej albo jednostek samorządu terytorialnego, realizujących zadania zarządcy drogi publicznej;
- 3) pracę u zarządcy infrastruktury kolejowej lub w podmiocie odpowiedzialnym za utrzymanie infrastruktury kolejowej we właściwym stanie technicznym działającym na zlecenie zarządcy infrastruktury kolejowej, polegającą na wykonywaniu czynności na terenie budowy lub czynności inspekcyjno-kontrolnych i obejmującą konieczność fachowej oceny zjawisk, stanu technicznego budowli i urządzeń budowlanych lub samodzielnego rozwiązywania zagadnień architektonicznych oraz techniczno-organizacyjnych.

Przy czym zgodnie z § 2 ust. 5 Rozporządzenia dwa lata pracy przy wykonywaniu czynności, o których mowa powyżej (ust. 4 z § 2), uznaje się za rok praktyki zawodowej na budowie.

Wniosek: w odniesieniu do praktyki zawodowej o której mowa w analizowanym okresie (po 3 lipca 2005 r.), brak jest regulacji analogicznej jak w § 6 ust. 3 Rozporządzenia z 30.12.1994 r., zgodnie z którą praktyka zawodowa konieczna dla uzyskania uprawnień wykonawczych w specjalności architektonicznej bez ograniczeń byłaby w sposób niejako automatyczny zrównana z praktyką zawodową konieczną do uzyskania uprawnień wykonawczych w specjalności konstrukcyjno-budowlanej w ograniczonym zakresie. Na gruncie Rozporządzenia z 18.05.2005 r., oraz Rozporządzenia z 29.04.2019 r., wprowadzono jedynie mechanizmy pozwalające na zaliczenie okresów praktyki zawodowej odbytej w innej formie, na poczet praktyki zawodowej pięcioletniej pod kierunkiem osoby legitymującej się odpowiednimi uprawnieniami.

Podsumowanie dla uprawnień uzyskanych po 3 lipca 2005 r.

W przypadku architektów posiadających uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi w specjalności architektonicznej bez ograniczeń przygotowanie zawodowe (wykształcenie i praktyka zawodowa), jakie stanowiło przedmiot weryfikacji w ramach egzaminu na uprawnienia, nie jest tożsame z przygotowaniem zawodowym koniecznym dla uprawnień do kierowania robotami budowlanymi w specjalności konstrukcyjno-budowlanej w ograniczonym zakresie. Dla tego rodzaju uprawnień możliwe jest uzyskanie komplementarnych uprawnień w specjalności konstrukcyjno-budowlanej, co jednak wymaga podejścia do egzaminu dodatkowego na te uprawnienia i wykazania spełnienia przesłanki pięcioletniej praktyki zawodowej (w tym również z zastosowaniem odpowiednich mechanizmów zaliczania).

- IV.** Ponieważ brak jest prawnych definicji pojęć architektura i konstrukcja nie jest możliwe jednoznaczne rozgraniczenie zakresu robót budowlanych, których kierowanie jest właściwe wyłącznie dla jednej lub drugiej specjalności. Wobec braku definicji ustawowych w tym zakresie (a tylko takie doprecyzowanie specjalności jest dopuszczalne w myśl wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia z 7 lutego 2018 r., K 39/15), **nie jest dopuszczalne dokonywanie przez organy administracji publicznej interpretacji zawężającej zakres uprawnień budowlanych oraz wymaganego przygotowania zawodowego bez każdorazowej, szczegółowej analizy uwarunkowań prawnych.** Ponadto, powyższa niejednoznaczność winna być każdorazowo rozstrzygana na korzyść podmiotu legitymującego się określonym przygotowaniem zawodowym oraz uprawnieniami. Należy także zauważyć, że **ani uprawnienia konstrukcyjno-budowlane ani architektoniczne nie dają prawa nadzoru nad robotami elektrycznymi**, a nadzór nad robotami sanitarnymi jest dopuszczalny jedynie w określonych przypadkach i z ograniczeniem do co najwyżej prostych inwestycji. Rodzi to obowiązek dla Inwestora powoływania odpowiednich kierowników robót.
- V. W Prawie budowlanym obowiązki Kierownika Budowy mają co do zasady charakter techniczno-organizacyjny.** Art. 22 Prawa Budowlanego [Obowiązki kierownika budowy] nie zawiera ścisłych zadań techniczno-wykonawczych. *Do podstawowych obowiązków kierownika budowy należy:*
- 1) *protokolarne przejęcie od inwestora i odpowiednie zabezpieczenie terenu budowy wraz ze znajdującymi się na nim obiektami budowlanymi, urządzeniami technicznymi i stałymi punktami osnowy geodezyjnej oraz podlegającymi ochronie elementami środowiska przyrodniczego i kulturowego,*
 - 2) *prowadzenie dokumentacji budowy,*
 - 3) *zapewnienie geodezyjnego wytyczenia obiektu oraz zorganizowanie i kierowanie budową obiektu budowlanego w sposób zgodny z projektem i pozwoleniem na budowę, przepisami i obowiązującymi Polskimi Normami oraz przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy,*
 - 4) *wstrzymanie robót budowlanych w przypadku stwierdzenia możliwości powstania zagrożenia oraz bezzwłoczne zawiadomienie o tym właściwego organu,*
 - 5) *zawiadomienie inwestora o wpisie do dziennika budowy dotyczącym wstrzymania robót budowlanych z powodu wykonywania ich niezgodnie z projektem,*
 - 6) *realizacja zaleceń wpisanych do dziennika budowy,*

- 7) zgłaszanie inwestorowi do sprawdzenia lub odbioru wykonanych robót ulegających zakryciu bądź zanikających oraz zapewnienie dokonania wymaganych przepisami lub ustalonych w umowie prób i sprawdzeń instalacji, urządzeń technicznych i przewodów kominowych przed zgłoszeniem obiektu budowlanego do odbioru,
- 8) przygotowanie dokumentacji powykonawczej obiektu budowlanego,
- 9) zgłoszenie obiektu budowlanego do odbioru odpowiednim wpisem do dziennika budowy oraz uczestniczenie w czynnościach odbioru i zapewnienie usunięcia stwierdzonych wad, a także przekazanie inwestorowi oświadczenia, o którym mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2.

W powyższym kontekście należy zauważyć, że **funkcja kierownika budowy nie została przez ustawodawcę przypisana do określonej, konkretnej specjalności** i nie pokrywa się z zakresem uprawnień budowlanych określonych w art. 15a Prawa budowlanego. Oznacza to, że **pełnienie funkcji kierownika budowy zostało przez Ustawodawcę potraktowane w sposób odrębny bez powiązania z konkretną specjalnością budowlaną**. O tym, kto taką funkcję może pełnić, winno decydować powiązanie praw i obowiązków spoczywających na kierowniku budowy, z zakresem praw i obowiązków konkretnej osoby pełniącej samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, legitymującej się określonym przygotowaniem zawodowym oraz uprawnieniami budowlanymi.

Jak wynika z przytoczonego wyżej art. 22 Prawa budowlanego, **kierowanie budową polega bardziej na wykonywaniu czynności techniczno-organizacyjnych**, niż na fachowej ocenie zjawisk technicznych w ramach określonej specjalności lub samodzielnym rozwiązywaniu zagadnień architektonicznych i technicznych. W tym kontekście **koordynująca rola architekta wynikająca ze specyfiki wykształcenia i charakteru pracy jest w pełni adekwatna**.

Należy również podkreślić, że **ewentualne wątpliwości leksykalne** co do zakresu pojęcia „architektura obiektu” w odniesieniu do pojęcia „konstrukcja obiektu”, **nie mogą prowadzić do kwestionowania prawa do pełnienia funkcji kierownika budowy przez architektów**. Nie zostało bowiem przez ustawodawcę przesądzone, że funkcja kierownika budowy winna zakładać osobiste nadzorowanie wszystkich specjalistycznych, wielobranżowych robót budowlanych. Wręcz przeciwnie, struktura procesu budowlanego zakłada specjalizację samodzielnych funkcji technicznych w ramach określonych branż. Funkcja kierownika budowy nie oznacza prawa do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych we wszystkich koniecznych branżach, lecz oznacza ich koordynację czyli kierowanie wielobranżowym procesem inwestycyjnym. Dotyczy to również specjalności konstrukcyjno-budowlanej bez ograniczeń, gdzie ustawodawca wyłączył możliwość bezpośredniego nadzorowania (kierowania) pewnymi rodzajami robót budowlanych.

Wątpliwości powyższe przesądza argument z wykładni historycznej. Zwrócić bowiem należy uwagę, że o ile w rozporządzeniach regulujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie z 1975 i 1991 roku wprost wskazano, że kierowanie robotami budowlanymi lub wytwarzaniem konstrukcyjnych elementów budowlanych realizowane było m.in. przez wykonywanie funkcji kierownika budowy (§ 1 pkt 1 rozporządzenia z 1975 r.), o tyle w obecnym stanie prawnym takiego przyporządkowania funkcji danej specjalności brak.

Powyższa argumentacja przesądza o dopuszczalności wykonywania funkcji kierownika budowy przez architekta, przy zachowaniu aktualności uwag na temat obowiązku powoływania kierowników robót w niezbędnym zakresie (uzupełniającym jego przygotowanie zawodowe).

arch. **Marek Tarko**
Przewodniczący Rady Małopolskiej
Okręgowej Izby Architektów RP

Z wyrazami szacunku

arch. **Grzegorz Lechowicz**
Sekretarz Rady Małopolskiej
Okręgowej Izby Architektów RP